

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hedef ve Değerlendirme Kavramlarına İlişkin Metaforları*

Preservice Classroom Teachers' Metaphors about Objective and Evaluation

Adnan TAŞGIN**, Erdoğan KÖSE***

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 254 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, katılımcıların "Hedef gibidir/benzerdir; çünkü, . . ." ve "Değerlendirme..... gibidir/benzerdir; çünkü, . . ." cümlelerini tamamlamalarıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde hesaplamaları ve nitel yöntemler arasında yer alan içerik analizi çözümleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adayları hedef kavramına ilişkin 79 metafor, değerlendirme kavramına ilişkin 69 metafor üretmişlerdir. Hedef kavramına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının ürettiği metaforların hemen hemen tamamı olumlu özellikler taşımaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının değerlendirme kavramına ilişkin ürettiği metaforların büyük çoğunluğu ise, değerlendirmenin hem süreç hem de ürüne odaklandığı yönündedir. Değerlendirme kavramına ilişkin üretilen bazı metaforların ise (hapishane, can sıkıcı ortam, kaktüs, mahkeme) olumsuz olduğu ve bunun nedeninin de yapılan yanlış değerlendirmelerden kaynaklandığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Hedef, değerlendirme, metafor, sınıf öğretmeni adayları

ABSTRACT: The aim of this study is to find out the Preservice classroom teachers' perceptions about objectives and evaluation via metaphors. This study was carried out with 254 Preservice classroom teachers studying in Classroom Teacher Education Department of Kazım Karabekir Education Faculty of Ataturk University in the fall term of 2012-2013 education year. The data was acquired by the participants filling out "Objective is like ..., because..." and "Evaluation is like ..., because ..." The frequency and percentage analysis and decoding technique belonging to qualitative methods were used during analyzing process of the data. Preservice Classroom Teachers produced 79 metaphors about objective and 69 metaphors about evaluation. Almost all the metaphors about objective produced by Preservice Classroom Teachers has had positive properties. Most of the metaphors about evaluation produced by Preservice Classroom Teachers is focused on both process and product. Some of metaphors about evaluation (such as jail, boring environment, court, and cactus) have negative properties, and the reason is that it is resulted from wrong evaluations.

Keywords: Objective, evaluation, metaphor, preservice classroom teachers

1. GİRİŞ

Program geliştirme, eğitim programlarının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür (Demirel, 2011: 5). Bu öğelerin kendi aralarında sıkı bir ilişki içerisinde oldukları söylenebilir. Ayrıca bu öğelerden hedef ve değerlendirme öğeleri arasındaki ilişkinin ayrı bir ilgiyi gerektirdiği düşünülmektedir. Hedef, kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler olarak ele alınırken (Sönmez, 2008: 23), değerlendirme-sınama durumu ise hedef-davranışların gerçekleşip gerçekleşmediği hakkında bir yargıya varma işlemi (Demirel, 2011: 171) olarak ifade edilmektedir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere hedefin, değerlendirme boyutu ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

* Bu çalışma, Adnan Menderes Üniversitesi tarafından 23-25 Mayıs 2013 tarihleri arasında Aydın'da düzenlenen XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir.

** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, K.K.Eğitim Fakültesi, Erzurum-Türkiye, e-posta: adnantasgin@gmail.com

*** Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Burdur-Türkiye, e-posta: ekose@mehmetakif.edu.tr

Geliştirilen programların uygulanmasında, etkili ve verimli olmasında öğretmenler kritik bir öneme sahiptirler (Gömlüksiz, 2007; Özdemir, 2012b; Varış, 1996). Öğretmenlerin programları başarılı bir şekilde uygulamalarında hizmet öncesi eğitim sürecinde ve hizmet içinde program geliştirme ile ilgili kavramlar hakkında neler bildikleri ve bu kavramları nasıl algıladıklarının da önemli olduğu ve bu algıların da metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılabileceği düşünülmektedir.

Grekçe metaphoradan gelen “metafor” kelimesi, “meta”(öte) ve “pherein” (taşımak, yüklenmek) kelimelerinde türemiştir (Demir, 2005). Ayrıca metafor, Türkçede “benzetme, eğretileme”, eski Türkçede “mecaz”, Arapçada “istiare” anlamlarına gelmektedir (Aydın, 2006). Arnett’e (1999) göre metafor bir algı aracıyken, Morgan’a (1998) göre ise bir düşünce biçimi ve bir görme biçimidir. Saban (2008a) ise metaforu, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak ifade etmektedir. Metafor, bilinmeyen şeylerin öğretilmesi için mükemmel bir teknik, öğrenilen bilgilerin akılda tutulması ve hatırlanması konusunda geçerliliği kanıtlanmış bir araç olarak ifade edilebilir. Metafor ile öğrenciler yeni bilgileri, zihinlerinde zaten var olan şemaya yapılandırarak eski bilgilerine bağlarlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Literatürdeki metafora ilişkin açıklamalardan bazıları metaforun sadece mecaz değil aynı zamanda temel bir düşünce mekanizması oluşturduğu (Lakoff & Johnson, 2005; Martinez, Saulea & Huber, 2001) bazıları ise metaforun bir algı aracı (Arnett, 1999) ve iki nesne veya kavramı birbirine bağlayan dilsel bir araç olduğu (Palmquist, 2001) yönündedir. Türk Dil Kurumu (2013) ise, metaforu bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma şeklinde tanımlamaktadır. Ayrıca metaforların (mecazlar) insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmasının araçları olarak “bilmeye” de olanak sağladığı belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 207-208). Eğitimde metaforlar; planlama, eğitim programı geliştirme, öğrenmeyi teşvik etme, yaratıcı ve eleştirel düşünceyi geliştirmede (Aydın ve Pehlivan, 2010) ve karmaşık kavram ve olguların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır (Semerci, 2007). Metaforlara ilişkin yapılan tanımlamalar incelendiğinde, bireylerde var olan zihinsel imgelerin ortaya çıkarılmasında güçlü bir araç olduğu ve insanların düşünce yapısını yansıttığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen yetiştirmede metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede, öğretmen adaylarının eğitim anlayışındaki yerini belirlemede, eğitimde planlama, eğitim programı geliştirme, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede bir araç olarak kullanılabilir (Aydın ve Pehlivan, 2010; Vadeboncoeur & Torres, 2003). Bu bağlamda öğretmen adaylarının eğitim ile ilgili kavramlara ilişkin algılarının ortaya çıkarılması açısından metaforların yararlı olduğu ve sınıf öğretmeni adaylarının eğitim programı öğelerinden hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin, bu kavramları neye benzettikleri veya zihinlerinde oluşan imgelerin ortaya çıkarılmasında metaforların kullanılmasının uygun olduğu söylenebilir.

Alan yazında eğitime ilişkin olgu ve olayların metaforlar aracılığıyla analiz edildiği birçok araştırmaya rastlanmıştır. Bazı araştırmalarda incelenen metaforlar “öğretmen ve öğretim süreci” (Aykaç, 2012; Taşdemir ve Taşdemir, 2011a), “öğretmen-öğretmenlik mesleği” (Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Ekiz ve Koçyiğit, 2013; Goldstein, 2005; Nikitina & Furuoka, 2008; Ocak ve Gündüz, 2006; Saban, 2004; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Pektaş ve Kıldan, 2009), “öğrenci” (Eraslan-Çapan, 2010; Saban, 2009), “eğitim programı-program geliştirme” (Aykaç ve Çelik, 2011; Gültekin, 2013; Örtten ve Erginer, 2010; Özdemir, 2012b; Semerci, 2007; Taşdemir ve Taşdemir, 2011b), “değerlendirme” (Tatar ve Murat, 2011), “bilgi” (Saban, 2008b) “demokrasi” (Sadık ve Sarı, 2012; Soydaş ve Güven, 2009), “müdür-yönetici” (Cerit, 2008; Dönmez, 2008; Yalçın ve Erginer, 2012), “müfettişlik” (Döş, 2010; Töremen ve Döş, 2009), “liderlik” (Ertan-Kantos, 2011), “okul” (Aydoğdu, 2008; Balcı, 1999; Cerit, 2006; Çuhadar ve

Sarı, 2007; Gordon, 2010; Nalçacı ve Bektaş, 2012; Özdemir, 2012a), “sınıf ve sınıf yönetimi” (Levine, 2005; Örucü, 2012), “öğrenme ve öğretme” (Leavy, McSorley & Boté, 2007; Martinez, Saulea & Huber, 2001), “öğretmen, öğretme, öğrenme, öğretim materyali ve değerlendirmedir” (Eren ve Tekinarslan, 2012). Bu araştırmaların dışında Tatar ve Murat’ın (2011) değerlendirmeye yönelik metafor çalışması ile Eren ve Tekinarslan’ın (2012) öğretmen, öğretmen, öğrenme, öğretim materyali ve değerlendirmeye ilişkin metafor çalışmaları dışında hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin metafor çalışmasına rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı ise, sınıf öğretmeni adaylarının “hedef ve değerlendirme” kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaç çerçevesinde öğretim programının uygulayıcısı konumunda bulunan ve temel eğitimdeki öğrenciler için önemli bir yeri olan sınıf öğretmeni adaylarının, program geliştirmenin en önemli aşamaları arasında yer alan, bir öğretim programının hazırlanmasında yapılacak ilk işin öğretim hedeflerinin belirlenmesi aşamasına ve belirlenen öğretim hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının kontrol edildiği değerlendirme aşamasına ilişkin zihinsel imgelerin ortaya çıkarılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Sınıf öğretmeni adaylarının hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desende, bireylerin farkında olduğu ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığı olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 72). Fenomenolojik yaklaşım, insanların deneyimi nasıl anlamlandırdıklarını ve hem bireysel olarak hem de paylaşılan anlam olarak deneyimi bilince nasıl dönüştürdüklerini keşfetme üzerine odaklanma (Patton, 2014: 104) ve herhangi bir kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerin ortak anlamı olarak (Creswell, 2013: 77) ifade edilmektedir. Bu nedenle, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan fenomenolojik yaklaşımın bu çalışmanın deseni olmasına karar verilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ise “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008), içerik analizinin temel amacının toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak olduğunu, betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan verilerin içerik analiziyle daha derin bir işleme tabi tutulduğunu ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temaların bu analiz sonucu elde edildiğini belirtmişlerdir.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan 254 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Sınıf	Cinsiyet	f	%	Toplam
1.Sınıf	E	28	11.0	24.8
	K	35	13.8	
2.Sınıf	E	32	12.6	26.0
	K	34	13.4	
3.Sınıf	E	29	11.4	25.6
	K	36	14.2	
4.Sınıf	E	28	11.0	23.6
	K	32	12.6	
Toplam		254	100.0	100.0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 63'ünün 1. sınıf, 66'sının 2. sınıf, 65'inin 3. sınıf ve 60'ının 4. Sınıf olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan 254 sınıf öğretmeni adayından 117'si erkek, 137'si ise kızdır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının “hedef” ve “değerlendirme” kavramlarına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için onlara “Hedef..... gibidir/benzerdir; çünkü ...” ve “Değerlendirme .. gibidir/benzerdir; çünkü.....” biçiminde cümleler verilmiştir. Öğrencilerden bu cümleleri kendi algılama biçimlerine bağlı olarak tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilere araştırma konusu ve gerekçesi hakkında bilgi verilerek formlar dağıtılmış, yaklaşık 10-15 dakika sonra toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde katılımcıların hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar; kodlama ve ayıklama aşaması, örnek metafor imgesi derleme aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması ve nicel veri analizi aşaması olmak üzere beş basamakta analiz edilmiştir.

Kodlama ve ayıklama aşamasında, öncelikle sınıf öğretmeni adayları tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre bir listesi yapılmıştır. Her katılımcının belirttiği metafor bir kelime olacak şekilde kodlanmıştır. Öğretmen adaylarına dağıtılan formlardan herhangi bir metafor imgesini içermeyen formlar ile boş bırakılan formlar analiz dışında bırakılmıştır. Ayrıca bazı öğretmen adayları hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin tanımlamalar yapmış, bazıları ise metafor imgesinin gerekçesini yazmamıştır. Dolayısıyla bu şekilde uygun olmayan formlarda çalışma kapsamından çıkarılmıştır.

Örnek metafor imgesi derleme aşamasında, analiz dışında bırakılan formlardan sonra kalan toplam (Hedef=79-Değerlendirme=69) 148 adet metafora ilişkin örnek metafor ifadeleri seçilerek yazılmıştır. Ayrıca belirtilen metaforların hangi katılımcı tarafından belirtildiğine ilişkin bazı kısaltmalar kullanılmıştır. Bunlar, katılımcıların cinsiyetlerini belirtmek için “E” ve “K” harfleri, sınıf düzeylerini belirtmek için “1,2,3 ve 4” rakamlarıdır.

Kategori geliştirme aşamasında, sınıf öğretmeni adayları tarafından hedef ve değerlendirme kavramları ayrı ayrı ele alınarak her kavrama ilişkin üretmiş oldukları metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak benzer olanların aynı kavramsal kategori altında yer alması sağlanmıştır. Örneğin “Rota”, “Pusulula” ve “Deniz Feneri” metaforları “Yol gösterici ve yönlendirici olarak hedef” kategorisi içinde yer almıştır.

Araştırmanın geçerliğini sağlamada ilk olarak, veri analiz süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Daha sonra ise bulgular bölümünde tabloların yorumlanmasında öğretmen adayları tarafından üretilen metaforlara ilişkin örnek metaforlar ve bu metaforların açıklamaları derlenerek yazılmış ve bu açıklamalar da araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak içinse, oluşturulan kavramsal kategorilere ilişkin uzman görüşüne başvurulmuştur. Bunun için biri Türkçe Eğitimi'nde olmak üzere iki uzmana, alfabetik sıraya göre hazırlanmış örnek metafor imgelerinin yer aldığı bir liste ile kavramsal kategori isimlerinin yazıldığı boş bir liste verilmiş ve hangi metafor imgesinin hangi kavramsal kategori altında yer alacağına ilişkin görüş alınmıştır. Karşılaştırma sonuçları Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (Güvenirlilik=Görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı x100) kullanılarak hesaplanmış ve uzman araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 93 oranında benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Uzman ve araştırmacı değerlendirmelerindeki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenirliliğin sağlandığı ifade edilmektedir (Saban,

2008a; Saban, 2009; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Son olarak veriler bilgisayar ortamına aktarılarak frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bulguları kısmında hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin sınıf öğretmenleri adaylarının algılarını yansıtan metaforların analizi yer almaktadır. Sınıf öğretmeni adayları hedef kavramına ilişkin 79 metafor, değerlendirme kavramına ilişkin ise 69 metafor üretmişlerdir.

Sınıf öğretmeni adayları hedef kavramına ilişkin 79 metafor üretmişlerdir. Üretilen metaforlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hedef Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans ve Yüzdeleri

Metafor	f	%	Metafor	f	%	Metafor	f	%
1. Ağaç dikmek	1	.44	28. İhtiyaç	1	.44	54. Özgürlük	1	.44
2. Aile	1	.44	29. Işık	1	.44	55. Para	1	.44
3. Altın Madalya	1	.44	30. İp	1	.44	56. Pusula	8	3.6
4. Ampul	1	.44	31. İstanbul’un Fethi	1	.44	57. Robot	1	.44
5. Anne	1	.44	32. İstasyon	1	.44	58. Rota	9	4.0
6. Araba	1	.44	33. İstatistik	1	.44	59. Son durak	1	.44
7. At	2	.89	34. Kalp	1	.44	60. Son kat	1	.44
8. Basamak	2	.89	35. Kardeş	1	.44	61. Su	6	2.7
9. Basket potası-kale	1	.44	36. Kargo Uçağı	1	.44	62. Susuzluğu Giderme	1	.44
10. Bina	1	.44	37. Kartopu	1	.44	63. Süzgeç	2	.89
11. Bisiklet	1	.44	38. Keşfedilmemiş Ada	1	.44	64. Tabanca	1	.44
12. Bir oyunda prensesi kurtarmak	1	.44	39. Kolon	1	.44	65. Tohum	1	.44
13. Bitiş Çizgisi	1	.44	40. Kum saati	1	.44	66. Trafik işaretleri	1	.44
14. Boksta Son Rauntta Ayakta Kalma	1	.44	41. Kuş	1	.44	67. Uçurtma	1	.44
15. Buzdağı	5	2.2	42. Labirent	1	.44	68. Ufuk Çizgisi	1	.44
16. Çiçek	5	2.2	43. Liman	1	.44	69. Uzay Aracı	1	.44
17. Çocuk	1	.44	44. Maç Sonucu	1	.44	70. Yağmur	1	.44
18. Demokrasi	1	.44	45. Maden	1	.44	71. Yarış	1	.44
19. Deniz Feneri	1	.44	46. Mücevher	1	.44	72. Yaşam Biçimi	1	.44
20. Everest Tepesi	1	.44	47. Nefes	7	3.1	73. Yelken	1	.44
21. Fabrika	1	.44	48. Nokta	29	12.9	74. Yemek Yapmak	1	.44
22. Futbol	1	.44	49. Ok	32	14.3	75. Yıldızlar	1	.44
23. Gökyüzü	4	1.89	50. Oyun	1	.44	76. Yol	17	7.6
24. Gökkuşağı	1	.44	51. Oksijen	1	.44	77. Yolculuk	1	.44
25. Günahlardan Arınma	1	.44	52. Öğretmen	1	.44	78. Yolun Sonu	5	2.2
26. Hayaller	1	.44	53. Öldükten Dirilme	1	.44	79. Zirve	26	11.6
27. Huzur, Mutluluk	2	.89						

Tablo 2 incelendiğinde 224 sınıf öğretmeni adayının hedef kavramına ilişkin toplam 79 metafor ürettikleri ve bu metaforlardan ise en yüksek frekansa sahip olanları “Ok (32, % 14.3)”, “Nokta (29, % 12.9)”, “Zirve (26, % 11.6)”, “Yol (17, % 7.6)”, “Rota (9, % 4.0)”, “Pusula (8, % 3.6)”, “Nefes (7, % 3.1)” ve “Su (6, % 2.7)”dur. Ayrıca üretilen metaforların 63’ü (%79.7) birer öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının hedef kavramına ilişkin ürettiği oldukları metaforlar incelendiğinde genel olarak olumlu bir algı içerisinde oldukları anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmeni adaylarının hedef kavramına ilişkin ürettiği oldukları metaforlar kavramsal kategoriler halinde Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Üretmiş Oldukları Metaforlara İlişkin Kavramsal Kategoriler

Kategoriler	f (%)	Metaforlar (83)	f (%)
Nihai bir varış noktası olarak hedef	64 (28.7)	<i>Nokta 29, Yol 17, Yolun Sonu 5, Bir oyunda prensesi kurtarmak 1, Maç Sonucu 1, Son kat 1, Son durak 1, Öldükten Sonra Dirilme 1, Günahlardan Arınma 1, Boksta Son Rauntta Ayakta Kalma 1, Bitiş Çizgisi 1, Yolculuk 1, Labirent 1, Liman 1, İstasyon 1, Basket Potası 1</i>	16 (20.2)
Bir araç olarak hedef	44 (19.6)	<i>Ok 32, Süzgeç 2, Araba 1, Bisiklet 1, Kargo Uçağı 1, Uçurtma 1, Robot 1, Uzay Aracı 1, Tabanca 1, Kum saati 1, Altın Madalya 1, Mücevher 1</i>	12 (15.2)
Ulaşılmaması zor bir unsur olarak hedef	39 (17.4)	<i>Zirve 26, Gökyüzü 4, Gökkuşağı 1, Ufuk Çizgisi 1, Everest Tepesi 1, Hayaller 1, Yıldızlar 1, Keşfedilmemiş Ada 1, Maden 1, İp 1, İstanbul'un Fethi 1</i>	11 (13.9)
Yol gösterici ve yönlendirici olarak hedef	21 (9.4)	<i>Rota 9, Pusula 8, Basamak 2, Deniz Feneri 1, Yelken 1</i>	5 (6.3)
Canlı bir varlık olarak hedef	15 (6.7)	<i>Çiçek 5, At 2, Tohum 1, Ağaç Dikmek 1, Anne 1, Çocuk 1, Öğretmen 1, Kuş 1, Aile 1, Kardeş 1</i>	10 (12.7)
Hayati önem taşıyan bir unsur olarak hedef	15 (6.7)	<i>Nefes 7, Su 6, Oksijen 1, Kalp 1</i>	4 (5.1)
Bir gereksinim olarak hedef	10 (4.4)	<i>Huzur, Mutluluk 2, Ampul 1, Para 1, Işık 1, Özgürlük 1, İhtiyaç 1, Yemek Yapmak 1, Susuzluğu Giderme 1, Yağmur 1</i>	9 (11.4)
Bir yapı-oluşum olarak hedef	9 (4.0)	<i>Buzdağı 5, Bina 1, Kolon 1, Kartopu 1, Fabrika 1</i>	5 (6.3)
Bir düzen-kural ifadesi olarak hedef	7 (3.1)	<i>Demokrasi 1, Futbol 1, İstatistik 1, Oyun 1, Trafik işaretleri 1, Yarış 1, Yaşam Biçimi 1</i>	7 (8.9)
Toplam	224 (100.0)		79 (100.0)

Tablo 3 incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının hedef kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforların 9 kavramsal kategori altında toplandığı görülmektedir. Bu kavramsal kategoriler içerisinde ise en fazla frekansa sahip kategori “Nihai bir varış noktası olarak hedef (16, %20.2)” kategorisi iken en az frekansa sahip kategori ise “Hayati önem taşıyan bir unsur olarak hedef (4, %5.1)” kategorisidir. Belirlenen kavramsal kategorilere ilişkin örnek metafor ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Nihai Bir Varış Noktası Olarak Hedef: **Nokta-Hedef** nokta gibidir. Çünkü nokta cümlelerin sonuna konur. Hedefte varılmak istenen son noktadır. Bu noktadan sonra da yeni hedefler gelir. (E, 4).

Bir Araç Olarak Hedef: **Ok-Hedef** ok gibidir. Çünkü ok hedeflenen bir noktaya atılan bir araçtır. Hedefler de bireylerin istenilen yere ulaşmalarını sağlayan bir araç vazifesi görür. (K, 4).

Ulaşılmaması Zor Bir Unsur Olarak Hedef: **Zirve-Hedef** zirve gibidir. Çünkü hedefiniz ne kadar yüksek olursa o kadar da başarılı olursunuz. Zirveyi hedefleyen biri tam olarak zirveye ulaşmasa bile ona yaklaşır. Zirveye ulaşmak hedefimiz olduğu için bu zirveye çıkabilmek için dağa emin adımlarla tırmanmamız gerekir. (K, 4).

Yol Gösterici ve Yönlendirici Bir Unsur Olarak Hedef: **Rota-Hedef** bir geminin rotası gibidir. Çünkü bir geminin rotası gideceği yoldur. Dümeni kaptan ne tarafa çevirirse gemi o

tarafa yönlenecektir. Dümen bizim hedeflerimiz gibidir. Nereye ulaşmak istiyorsak dümeni oraya çeviririz. (K, 2).

Canlı Bir Varlık Olarak Hedef: **Çiçek-Hedef** çiçek gibidir. Çünkü çiçekler suyla büyür ve olgunlaşır. Hedefler de insanların olgunlaşmasında önemli bir etkiye sahiptir. (E, 2)

Hayati Önem Taşıyan Bir Unsur Olarak Hedef: **Su-Hedef** su gibidir. Çünkü insan susuz belli bir zamana kadar yaşayabilir. Aynı şekilde hedefleri olmayan insanın hayat damarlarından en önemlisinin kesildiği anlamına gelir. (K, 3). **Oksijen-** Hedef oksijen gibidir. Çünkü oksijensiz hayat olmadığı gibi hedefsizde hayat olmaz. (E, 2)

Bir Gereksinim Olarak Hedef: **Huzur-Hedef** huzur gibidir. Çünkü birey amaçlarına ulaştığı zaman çevresine kendine yararlı olur. Bireyin kendine olan güveni artar. Mutlu olur. Dolayısıyla huzurlu bir yaşam sürer. (K, 4).

Bir Yapı-Oluşum Olarak Hedef: **Bina-Hedef** temeli sağlam bir bina gibidir. Çünkü hedefsiz bir insan temelsiz bir bina gibi yıkılmaya meyillidir. Hedefi sağlam olan bir birey her türlü olumsuzluğa rağmen odaklandığı noktaya başarıyla ulaşabilir. (K, 3).

Bir Düzen-Kural İfadesi Olarak Hedef: **Futbol-Hedef** futbol gibidir. Çünkü odaklanılan tek şey maçı kazanmaktır. Hedeflerde de varılmak istenen noktaya varılıp varılmadığı önemlidir. (E, 1).

Sınıf öğretmeni adayları değerlendirme kavramına ilişkin 69 metafor üretmişlerdir. Üretilen metaforlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerlendirme Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans ve Yüzdeleri

Metafor	f	%	Metafor	f	%	Metafor	f	%
1. Adalet	1	.64	24. Futbol Maçı	2	1.3	47. Oyun Puanı	1	.64
2. Ağaç	8	5.2	25. Gözlük	1	.64	48. Ödül	1	.64
3. Ardına Bakmak	1	.64	26. Güneş	1	.64	49. Ölüm	1	.64
4. Avı Yemek	1	.64	27. Hâkimin Kararı	1	.64	50. Para	1	.64
5. Ayna	1	.64	28. Hapishane	1	.64	51. Reçete	1	.64
6. Balon	1	.64	29. Hesap Makinesi	1	.64	52. Resmin bıraktığı iz	1	.64
7. Basamak	2	1.3	30. Işık	4	2.6	53. Ressamı Merak	1	.64
8. Bitiş Çizgisi	1	.64	31. İp cambazı	2	1.3	54. Sıfat Takmak	1	.64
9. Bitkinin Çiçek Açması	1	.64	32. İstanbul'un Fethedilmesi	1	.64	55. Sonsuzluk	7	4.6
10. Boş kutu	1	.64	33. İnsan Yaşamı	1	.64	56. Son model arabayı test	1	.64
11. Buğdaydan un elde etmek	1	.64	34. Kaktüs	1	.64	57. Sorgu Melekleri	1	.64
12. Buzullar	2	1.3	35. Kamera	1	.64	58. Tahlil Sonuçları	1	.64
13. Can Sıkıcı Ortam	1	.64	36. Karne	1	.64	59. Tarafsız Hakem	1	.64
14. Cevap anahtarı	4	2.6	37. Kontrol Kalemi	1	.64	60. Tarla Ekmek-Biçmek	11	7.1
15. Çöp kutusu	1	.64	38. Koşu Yarışması	1	.64	61. Terazi	18	11.6
16. Dönüt	1	.64	39. Maaş	1	.64	62. Trafik Cezası	1	.64
17. Ekilen Tohumun Hasadı	3	1.9	40. Maç Sonucu	1	.64	63. Vicdan	1	.64
18. Elek	7	4.6	41. Mahkeme	1	.64	64. Yemeğin Tadına Bakmak	1	.64
19. Elektrik Sayacı	1	.64	42. Marketin Kârı	1	.64	65. Yemek Sorası Tokluk	1	.64
20. Eleştiri	1	.64	43. Meyvenin olgunlaşması	7	4.6	66. Yol	15	9.7
21. Evlenecek Adayı Seçmek	1	.64	44. Odak Nokta	1	.64	67. Yüzük	1	.64
22. Felsefe	1	.64	45. Ok	9	5.8	68. Zeka	1	.64
23. Filmin Sonu	1	.64	46. Otobüs Duracağı	1	.64	69. 90. Dakika	1	.64

Tablo 4 incelendiğinde 155 sınıf öğretmeni adayının değerlendirme kavramına ilişkin toplam 69 metafor ürettiği ve bu metaforlardan ise en yüksek frekansa sahip olanların “Terazi (18, % 11.6)”, “Yol (15, % 9.7)”, “Tarla Ekmek-Biçmek (11, % 7.1)”, “Ok (9, % 5.8)”, “Ağaç (8, % 5.2)”, “Elek (7, % 4.6)”, “Sonsuzluk (7, % 4.6)” ve “Meyvenin olgunlaşması (7, % 4.6)” olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca üretilen metaforların 54’ü (%78.3) birer öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. Değerlendirme kavramına ilişkin üretilen metaforlar incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir bölümünün olumlu bir algı içerisinde olduğu, ancak bazılarının ise olumsuz metafor ürettikleri ve olumsuz bir algı içerisinde oldukları anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmeni adaylarının değerlendirme kavramına ilişkin ürettiği oldukları metaforlar kavramsal kategoriler halinde Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerlendirme Kavramına İlişkin Ürettiği Oldukları Metaforlara İlişkin Kavramsal Kategoriler

Kategoriler	f (%)	Metaforlar (83)	f (%)
Bir Süreç Olarak Değerlendirme	50 (32.3)	<i>Yol 15, Tarla Ekmek-Biçmek 11, Ağaç 8, Meyvenin Olgunlaşması 7, Ekilen Tohumun Hasadı 3, Buzullar 2, Futbol Maçı 2, Bitkinin Çiçek Açması 1, İnsan Yaşamı 1</i>	9 (13.0)
Bir araç olarak değerlendirme	30 (19.4)	<i>Ok 9, Elek 7, Işık 4, Kontrol Kalem 1, Ayna 1, Para 1, Kamera 1, Çöp kutusu 1, Boş kutu 1, Yüzük 1, Elektrik Sayacı 1, Gözlük 1, Karne 1</i>	13 (18.8)
Nihai Bir Unsur Olarak Değerlendirme	22 (14.1)	<i>Sonsuzluk 7, Yemeğin Tadına Bakmak 1, Buğdaydan un elde etmek 1, Marketin Kârı 1, İstanbul’un Fethedilmesi 1, Avı Yemek 1, Bitiş Çizgisi 1, Oyun Puanı 1, Maç Sonucu 1, 90. Dakika 1, Filmin Sonu 1, Maaş 1, Yemek Sorası Tokluk 1, Odak Nokta 1, Koşu yarışması 1, Ölüm 1</i>	16 (23.2)
Hassas Bir Unsur Olarak Değerlendirme	21 (13.5)	<i>Terazi 18, İp Cambazı 2, Balon 1</i>	3 (4.3)
Varılan Bir Karar Olarak Değerlendirme	12 (7.7)	<i>Ardına Bakmak 1, Dönüt 1, Evlenecek Adayı Seçme 1, Hâkimin Kararı 1, Kaktüs 1, Sıfat Takmak 1, Son Model Arabayı Test 1, Sorgu Melekleri 1, Tahlil Sonuçları 1, Trafik Cezası 1, Vicdan 1, Eleştiri 1</i>	12 (17.4)
Objektif Bir Unsur Olarak Değerlendirme	8 (5.2)	<i>Cevap Anahtarı 4, Reçete 1, Tarafsız Hakem 1, Adalet 1, Hesap Makinesi 1</i>	5 (7.4)
Bir Mekân Olarak Değerlendirme	4 (2.6)	<i>Hapishane 1, Can Sıkıcı Ortam 1, Mahkeme 1, Otobüs Durağı 1</i>	4 (5.8)
Subjektif Bir Unsur Olarak Değerlendirme	4 (2.6)	<i>Resmin Biraktığı İz 1, Felsefe 1, Zekâ 1, Ressamı Merak Duygusu 1</i>	4 (5.8)
Yönlendirici Bir Unsur Olarak Değerlendirme	4 (2.6)	<i>Basamak 2, Güneş 1, Ödül 1</i>	3 (4.3)
Toplam	155(100.0)		69(100.0)

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının değerlendirme kavramına ilişkin ürettiği oldukları metaforların 9 kavramsal kategori altında toplandığı görülmektedir. Bu kavramsal kategoriler içerisinde en yüksek frekansa sahip kategori “Nihai bir unsur olarak değerlendirme (16, %23.2)” kategorisi iken en düşük frekansa sahip kategoriler ise “Hassas bir unsur olarak değerlendirme (3, %4.3)” ve “Yönlendirici bir unsur olarak değerlendirme (3, %4.3)” kategorileridir. Belirlenen kavramsal kategorilere ilişkin örnek metafor ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Bir Süreç Olarak Değerlendirme: Yol- Değerlendirme yol gibidir. Çünkü yola çıkılırken bir yere ulaşmak amaçlanmıştır. Değerlendirmede de istenilen yere ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edilir. (K, 2).

Bir Araç Olarak Değerlendirme: Ok- Değerlendirme hedefe yaklaşan ok gibidir. Çünkü değerlendirme hedeflere ne kadar yaklaşmış ne kadar uzaklaştığımızı gösterir. Hedefi tam isabetle

vurmak eğitim öğretimde hedeflere ulaşıldığını gösterir. Hedeften sapıyorsa gidişatta bir sorun vardır. Bu da bize dönüt verir ve düzeltme şansı ortaya çıkar.(K, 2). **Kontrol Kalem**-Değerlendirme kontrol kalem gibidir. Çünkü kontrol kalem ile prizde elektrik olup olmadığı kontrol edilir. Değerlendirmede de hedeflerin kazandırılıp kazandırılmadığı kontrol edilir.(E, 2).

Nihai Bir Unsur Olarak Değerlendirme: Sonsuzluk- Değerlendirme sonsuzluk gibidir. Çünkü eğitim sürekli dir. Birey her zaman eğitimden yararlanacaktır. Eğitimin olduğu her zamanda değerlendirme olacaktır. Sonsuzdur. (E, 3).

Hassas Bir Unsur Olarak Değerlendirme: Terazi- Değerlendirme terazi gibidir. Çünkü terazinin kefe lerine konulan ağırlıklar aynı olmalıdır. Değerlendirmede de olması istenilen durum ile var olan durum dengeli olmalıdır.(E, 4). **İpteki Cambaz-** Değerlendirme ipteki cambaz gibidir. Çünkü değerlendirme çok hassastır. Ne kadar az hata yapılırsa sonuç o kadar objektif olur, detaylı bir şekilde yapılmalıdır.(E, 2)

Varılan Bir Karar Olarak Değerlendirme: Evlenecek Adayı Seçme-Değerlendirme evlenecek aday seçmek gibidir. Çünkü yanlış seçim yapılırsa sonuçları da olumsuz olur. Kriterlere uygun bir karşılaştırma yaparak doğru seçimler yapılması gerekir. Hedefe varılıp varılmadığı kontrol edilmelidir. (K, 4).

Objektif Bir Unsur Olarak Değerlendirme: Reçete- Değerlendirme reçete gibidir. Çünkü reçete hastalığımıza ilişkin doktorun önerdiği bazı ilaçları kapsamaktadır ve tarafsız bir şekilde yazılmıştır.(E, 3). **Hesap Makinesi-** Değerlendirme hesap makinesi gibidir. Çünkü hesap makinesinin işlevi hesap yapmaktır. İşlem basamakları doğru takip edilmiş ise sonuç doğru olacaktır. Eğitimde de değerlendirme için gerekli işlemler zamanında ve yerinde yapılırsa o denli olumlu sonuçlar verecektir. (K, 3).

Bir Mekân Olarak Değerlendirme: Hapishane- Değerlendirme hapishane gibidir. Çünkü hapishane bireylerin bir suç işlemesi neticesinde konuldukları yerdir. Değerlendirme de yanlış yapıldığı takdirde bireyleri kendi içlerine hapsetmiş oluruz. (E, 4).

Subjektif Bir Unsur Olarak Değerlendirme: Resmin Bıraktığı İz- Değerlendirme resmin bizde bıraktığı izdir. Çünkü resmin nasıl olduğu amacına uygun olarak yapılıp yapılmadığı, bizde uyandırdığı etki ve izlenime bağlıdır. Kişiden kişiye bu etki değişebilir. Değerlendirme de bireyden bireye değişebilir. (K, 4).

Yönlendirici Bir Unsur Olarak Değerlendirme: Basamak- Değerlendirme bir basamak gibidir. Çünkü basamaklar bizleri bir yere ulaştıracaktır. Değerlendirme de amacına uygun olarak yapılırsa bireyleri istenilen yerlere ulaştıracaktır. (K, 3).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Sınıf öğretmeni adaylarının “hedef ve değerlendirme” kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırma sonucunda hedef kavramına ilişkin 79 metafor üretilmiş ve bu üretilen metaforlar ise 9 kavramsal kategori altında toplanırken; değerlendirme kavramına ilişkin 69 metafor üretilmiş ve bu üretilen metaforlarda 9 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının ürettiği oldukları metaforlar ve açıklamaları incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının algılarının hedef ve değerlendirme kavramlarının birbiriyle çok yakından ilişkili olduğuna ve her iki kavramın önemli olduğuna işaret ettiği söylenebilir.

Hedef kavramına ilişkin toplam 79 metafor üretilmiştir. Katılımcılar tarafından üretilen bu metaforlar, varış noktası, araç, ulaşılması zor bir unsur, yol gösterici ve yönlendirici, canlı bir varlık, hayati önem taşıyan bir unsur, gereksinim, yapı-oluşum, düzen ve kural ifadesi olarak hedef olmak üzere 9 kategoride toplanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla metaforun üretildiği kategori “ *nihai bir varış noktası olarak hedef (16, %20.2)*”, en az metaforun üretildiği

kategori ise **“hayati önem taşıyan bir unsur olarak hedef (4, %5.1)”** kategorisidir. Sınıf öğretmeni adayları tarafından nihai bir varış noktası olarak ifade ettikleri metaforlardan bazıları, nokta, yol, maç sonucu, bir oyunda presesi kurtarmak, son kat, son durak, bitiş çizgisi, labirent, liman ve istasyon şeklindedir.

Hedef kavramına ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının üretmiş oldukları metaforların genel anlamda hedefin tanımına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının hedef kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforların hemen hemen tamamı olumlu özellikler taşımaktadır. Bu bulgu, sınıf öğretmeni adaylarının eğitim programı unsurlarından olan hedefin önemini farkında olduklarına ve hedef konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olduklarına işaret etmektedir. Benzer sonuca Yeşilyurt (2011) ve Gültekin’in (2013) yapmış oldukları araştırma sonuçlarında da rastlanmıştır. Yeşilyurt’un (2011) yapılandırmacı öğrenme temelli bir öğretim programının oluşturulmasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi konusunda yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının hedeflerin belirlenmesi konusundaki bilgi düzeylerinin yeterli seviyede olduğu sonucu ortaya çıkarken, Gültekin’in (2013) ilköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar başlıklı çalışmasında öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına ilişkin algılarının genelde olumlu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca hedef kavramına ilişkin genel olarak sınıf öğretmeni adaylarının olumlu metaforlar üretmeleri, öğretimi yönlendirme, öğretme ve öğrenme sürecini daha etkili yürütme ve değerlendirmeyi kontrollü bir şekilde yapma konusunda da bilgi sahibi olduklarına işaret etmektedir. Eren ve Tekinarslan’ın (2013) öğretmen adaylarının öğretmen, öğretme, öğretim materyali ve değerlendirme kavramlarına ilişkin algılarını inceledikleri araştırma sonucunda da benzer bir sonuç ortaya çıkmıştır. İlgili araştırmada öğretmen adayları, öğretmenleri öğrencilerin hedef ve davranışları kazanmalarına yardımcı olan bir rehber benzemişlerdir. Dolayısıyla bu sonuç hedeflerin kazandırılmasında öğretmenlerin önemine vurgu yapıldığı da göstermektedir.

Değerlendirme kavramına ilişkin ise toplam 69 metafor üretilmiştir. Katılımcılar tarafından üretilen bu metaforlar süreç, araç, nihai bir unsur, hassas, karar, objektif, subjektif, mekân, yönlendirici bir unsur olmak üzere 9 kategoride toplanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla metaforun üretildiği kategori **“nihai bir unsur olarak değerlendirme (16, %23.2)”**, en az metaforun üretildiği kategoriler ise **“hassas bir unsur olarak değerlendirme (3, %4.3)”** ve **“yönlendirici bir unsur olarak değerlendirme (3, %4.3)”** kategorisidir. Sınıf öğretmeni adaylarının değerlendirme kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforlardan bazıınının (hapishane, can sıkıcı ortam, kaktüs, mahkeme) olumsuz olduğu göze çarpmaktadır. Bu üretilen olumsuz metaforların nedeni, yapılan yanlış değerlendirmelere bağlanmıştır. Benzer bir sonuç Gök, Erdogan, Özen-Altinkaynak ve Erdogan’ın (2012) öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algılarını inceledikleri çalışmada ortaya çıkmıştır. İlgili çalışmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algılarının olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin üretilen metaforlara ilişkin oluşturulan olumsuz kategoriler ise karmaşık, korku, subjektif ve gereksiz şeklindedir. Struyven, Dochy ve Janssens (2005) ise öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algılarının öğrenme çabalarından etkilendiğini belirtmişlerdir.

Değerlendirme kavramına ilişkin üretilen metaforların büyük çoğunluğu, değerlendirmenin hem süreç hem de ürüne odaklandığı yönündedir. Bu sonuçtan öğretmen adaylarının, değerlendirmenin sadece sonuca değil sürece de odaklanması gerektiğini düşündükleri ve alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerine önem verdikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç Duban ve Küçükylmaz’ın (2008) yapmış oldukları araştırmada da öğretmen adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerine olumlu yaklaştıkları sonucu ile benzerlik göstermektedir. Ancak Sağlam-Arslan, Devocioğlu-Kaymakçı ve Arslan (2013) tarafından yapılan çalışmada ise öğretim programlarında önerilen ölçme değerlendirme yöntemlerinin önemli bir bölümünün öğretmenler tarafından kullanılmadığını

ortaya koymaktadır. Bu sonuçlardan öğretmen adaylarının alternatif ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerine olumlu yaklaştıkları ancak öğretmenlerin ise kullanmadıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuca benzer bir sonuca Balcı ve Tekkaya'nın (2000) yapmış oldukları araştırmada da rastlanmıştır. İlgili çalışmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusuna oldukça önem vermelerine karşın uygulamada bazı engellerle karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiği konusunda öğretmen adaylarının bilgi sahibi olmaları yönündeki sonuç, Yeşilyurt'un (2011) yapmış olduğu araştırma sonucuyla da benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan, Kilmen, Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu (2007), Gelbal ve Kelecioğlu (2007) ve Nartgün (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçları ise öğretmen ve öğretmen adaylarının değerlendirmeye yönelik kendilerini yetersiz hissettikleri yönündedir. Tatar ve Murat'ın (2011) öğretmen adaylarının değerlendirme kavramına ilişkin algılarını belirlemeye yönelik olarak yapmış oldukları araştırmada tanımaya yönelik değerlendirme algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu da katılımcılar öğretime başlamadan, yapılacak öğretimde öğrencilerin sahip olduğu bilgi ve becerilerin tespit edilmesinin önemli olduğuna ve yapılacak öğretimde öğrencilerin var olan eksiklikleri üzerine odaklanılması gerektiğine bağlamışlardır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının hedef ve değerlendirme kavramlarına ilişkin algılarını nelerin etkilediğini inceleyen detaylı nitel araştırmalar yapılabilir. Özellikle değerlendirme konusunda bazı sınıf öğretmeni adaylarının olumsuz algılarının nedenlerinin araştırılması, sınıf öğretmeni adaylarının eğitimi açısından önemli olabilir.

5. KAYNAKLAR

- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: Administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration*, 37(1), 80-89.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 171, 100-108.
- Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefi metafor olarak "yolda olmak". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(3), 9-22.
- Aydın, İ. S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5(3), 818-842.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul alguları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 298-315.
- Aykaç, N. ve Çelik, Ö. (2011, Ekim). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitim programına ilişkin metaforik algılarının karşılaştırılması*. I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Balcı, A. (1999). *Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Balcı, E. ve Tekkaya, C. (2000). Ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik bir ölçeğin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 42-50.
- Cerit, Y. (2006). School metaphors: the view of students, teachers and administrators. *Educational Science Theory&Practice*, 6(3), 692-699.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Creswell, J. W. (2013). Beş nitel araştırma yaklaşımı. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* içinde (ss. 69-110). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 269-283.
- Çuhadar, A. ve Sarı, M. (2007, Haziran). *Göç yollarında eğitim: ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okula ilişkin algılarının göç bağlamında değerlendirilmesi*. III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Demir, G. Y. (2005). *Çevirenin önsözü*. G. Lakoff & M. Johnson (Yazarlar) Metaforlar: Hayat, anlam ve dil. İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde program geliştirme* (17. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dönmez, Ö. (2008). *Türk eğitim sisteminde kullanılan yönetici metaforları (Kayseri ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına yönelik metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Duban, N. ve Küçükyılmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 69-784.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Eraslan-Çapan, B. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 140-154.
- Eren, A. ve Tekinarslan, E. (2012, Eylül). *Öğretmen, öğretme, öğrenme, öğretim materyali ve değerlendirmeye ilişkin metaforlar: Yapısal bir analiz*. İkinci Ulusal Eğitim programları ve Öğretim Kongresi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, Türkiye.
- Eren, A., & Tekinarslan, E. (2013). Prospective teachers' metaphors: Teacher, teaching, learning, instructional material and evaluation concepts. *International Journal of Social Sciences & Education*, 3(2), 435-445.
- Ertan-Kantos, Z. (2011). Örgüt metaforlarında liderlik: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 135-158.
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gök, B., Erdogan, O., Özen-Altinkaynak, S., & Erdogan, T. (2012). Investigation of pre-service teachers' perceptions about concept of measurement and assessment through metaphor analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1997-2003.
- Goldstein, L. B. (2005). Becoming a teacher as a hero's journey; using metaphor in preservice teacher education. *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 7-24.
- Gordon, T. (2010). School is like an ant's nest: Spatiality and embodiment in schools. *Gender and Education*, 8(3), 301-310.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Yeni ilköğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 27, 69-82.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 126-141.
- Kilmen, S., Kösterelioğlu, S. ve Kösterelioğlu, İ. (2007). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 129-140.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (G.Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Leavy, A. M., McSorley, F., & Boté, L. A. (2007). An examination of what metaphor construction reveals about the evolution of preservice teachers' beliefs about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 23(7), 1217-1233.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa delta Pi Record*, 41(4), 172-175
- Martinez, M. A., Sauleda, N., & Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17, 965-977.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis* (2nd ed.). California: Sage Publications.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (G. Bulut, Çev.). İstanbul: Mess Yayıncılık.
- Nalçacı, A. ve Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi dergisi (KEFAD)*, 13(1), 239-258.
- Nartgün, Z. (2008). Öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 85-94.
- Nikitina, L., & Furuoka, F. (2008). "A language teacher is like...": Examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2), 192-205.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-311.
- Örten, D. ve Erginer, E. (2010, Mayıs). *Türkiye'de eğitimde program geliştirme alanındaki öncü akademisyenlerin eğitimde program geliştirmeye ilişkin metaforik algıları*. I. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir, Türkiye.
- Örücü, D. (2012). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıfa ve sınıf yönetimine ilişkin metaforik bakışları: Karşılaştırmalı bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 11(2), 342-352.

- Özdemir, M. (2012a). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 96-109.
- Özdemir, S. M. (2012b). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(3), 369-393.
- Palmquist, R. A. (2001). Cognitive style and users' metaphors for the web: An exploratory study. *Journal of Academic Librarianship*, 27(1), 24-32.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırmada çeşitlilik, kuramsal yönelimler. M. Bütün ve S. B. Beşir (Çev. Ed.). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* içinde (ss. 75-142). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Pektaş, M. ve Kıldan, A. O. (2009). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforların karşılaştırılması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 271-287.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008a). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(55), 459-491.
- Saban, A. (2008b). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Sadık, F. ve Sarı, M. (2012). Çocuk ve demokrasi: İlköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 48-62.
- Sağlam-Arslan, A., Devicioğlu-Kaymakçı, Y. ve Arslan, S. (2013). Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemlerinin öğretim programına uygunluğu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 320-333.
- Semerci, Ç. (2007). “Program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 139-154.
- Sönmez, V. (2008). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (14. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soydaş, S. ve Güven, B. (2009, Haziran). Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde demokrasi kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforların incelenmesi. International Symposium on Democracy and Democracy Education in Europe, Çanakkale, Türkiye.
- Struyven, K., Dochy, F., & Janssens, S. (2005). Students' perceptions about evaluation and assessment in higher education: A review. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 30(4), 331-347.
- Taşdemir, A. ve Taşdemir, M. (2011a, April). *Metaphors on teaching process and teachers; produced by the teachers*. 2nd International Conference On New Trends In Education And Their Implications, Antalya-Turkey.
- Taşdemir, M. ve Taşdemir, A. (2011b, April). *Teachers' Metaphors on elementary school programme*. 2nd International Conference On New Trends In Education And Their Implications, Antalya-Turkey.
- Tatar, N. ve Murat, S. (2011). Öğretmen adaylarının “değerlendirmeye” yönelik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 70-88.
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1973-2012.
- Türk Dil Kurumu (2013). *Büyük Türkçe sözlük*. <http://www.tdkterim.gov.tr/bts/>. Erişim Tarihi: 05.05.2013.
- Vadeboncoeur, J. A., & Torres, M. N. (2003). Constructing and reconstructing teaching roles: a focus on generative metaphors and dichotomies. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 24(1), 87-103.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme: Teori ve teknikler* (6. baskı). Ankara: Alkım Yayınları.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yeşilyurt, E. (2011). Yapılandırıcı öğrenme temelli bir öğretim programının oluşturulmasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(4), 865-885.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Metaphor being excellent technique for teaching unknown things is a tool that is proved to be valid about retention and recall of learned information. The metaphors are used as a tool planning and transferring of training practices; stimulating learning; defining Preservice teachers in education environment and developing curriculum, and what is more, it has an important position to bring out the perceptions related to concepts about education of Preservice teachers. It is thought that it is appropriate to use metaphors for bringing out Preservice teachers' ideas in their mind and images about objective and evaluation which is among the components of curriculum development.

The aim of this study is to find out Preservice classroom teachers' perceptions about objectives and evaluation via metaphors. For this aim, it is thought to be important to bring out the images in

Preservice teachers' being curriculum practitioners minds related to evaluation phase in which is controlled whether the objectives are accomplished and the process of identifying objectives being a first thing to do while planning preparation of curriculum which is one of the most important phases.

In this study, whose aim is to bring out the perceptions about objective and evaluation of Preservice classroom teachers via metaphors, was used phenomenologic method belonging to qualitative research methods. To analyze the data was used content analysis method.

This study was carried out with 254 Preservice classroom teachers studying in Classroom Teacher Education Department of Kazım Karabekir Education Faculty of Ataturk University in the fall term of 2012-2013 education year.

To bring out the perceptions about objective and evaluation of Preservice classroom teachers participating in the study, "Objective is like ..., because..." and "Evaluation is like ..., because ..." were asked to fill out according to their own perceptions. The questionnaires were given to the participants by explaining aim and reason of the study. The questionnaires were collected in almost 15 minutes.

The data which is participants' metaphors about objective and evaluation was analyzed in five phases: phase of coding and sorting, phase of sample metaphor image compilation, phase of category development, phase of testing of reliability and validity and phase of analysis of quantitative data. In the study, the views about composing conceptual categories is compared and it has identified that there is similarity of harmony in evaluations of expert researchers at the 93%. At the result of this study which aims to identify Preservice classroom teachers' metaphors about objective and evaluation:

79 metaphors were produced by the Preservice classroom teacher. The metaphors produced by the participants are in ten categories: destination, tool, hard-to-reach, guiding and directing, living being, vital, necessity, building, order and valuable element with rule. The category about which the metaphor is produced at most is the category of "objective as a destination (16, % 20.2)"; the category about which the metaphor is produced at least is the category of "objective as a vital element (4, %5.1)." Some metaphors from the metaphor of "objective as a destination" expressed by Preservice classroom teacher are point, route, match result, saving a princess at theatre, last floor, last stop, labyrinth, port and station.

The metaphors about objective produced by Preservice classroom teacher are generally related to definition of the objective. Also, almost all the metaphors about objective produced by Preservice classroom teacher has positive features. This finding shows that Preservice classroom teachers are aware of importance of objective being a component of curriculum.

69 metaphors about evaluation were produced. These metaphors produced by the participants are in 9 categories: process, tool, last component, sensitive, decision, impartial, subjective, place and directing. The category about which the metaphor is produced by the participants at most is the category of "evaluation as a last component (16, %23.2)"; the category about which the metaphor is produced at least are the categories of "evaluation as a sensitive element (3, %4.3)" and "evaluation as a directive element (3, %4.3)". It is stood out that some metaphors about evaluation produced by Preservice classroom teacher have negative features (such as jail, boring environment, cactus, and court). The reason of these negative metaphors is thought to be resulted from wrong evaluations. Most of the metaphors about evaluation are focused on both process and product. It is understood that Preservice classroom teachers think that evaluation need to focus on not only result but also process and they give an importance to methods and techniques of evaluation-assessment.

In consideration of the findings of this study, a detailed quantitative research investigating what affects Preservice teachers' perceptions about objective and evaluation can be done. It can be important for classroom teacher teaching to search especially the reasons of Preservice teachers' negative perceptions about evaluation.

Kaynakça Bilgisi

Taşgın, A. & Köse, E. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hedef ve Değerlendirme Kavramlarına İlişkin Metaforları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 30(3), 116-130.

Citation Information

Taşgın, A. & Köse, E. (2015). Preservice Classroom Teachers' Metaphors about Objective and Evaluation [in Turkish]. *Hacettepe University Journal of Education [Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi]*, 30(3), 116-130.